

Dosarul nr. 2ra-41/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Buiucani (jud. D. Dulghieru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secrieru, A. Minciuna, V. Mihaila)

DECIZIE

10 februarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Boico
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Nina Iahimovici, reprezentată de avocatul Petru Răileanu

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Ninei Iahimovici împotriva lui Alexandru Zemșman cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 16 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Alexandru Zemșman, casată hotărârea din 19 decembrie 2018 a Judecătoria Chișinău sediul Buiucani și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 6 mai 2016, Nina Iahimovici a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Zemșman cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 16 noiembrie 2012, a încheiat cu Alexandru Zemșman un contract de împrumut, în temeiul căruia i-a transmis mijloace bănești în mărime de 110 000 de euro fără dobândă, pe un termen de 6 luni.

A remarcat că Alexandru Zemșman, contrar obligațiilor asumate, nu a restituit împrumutul contractat nici la scadența obligației de restituire și nici ulterior acestui termen, motiv pentru care, la 27 ianuarie 2014, a expediat o reclamație prin care i-a solicitat restituirea împrumutului în mărimea contractată în termen de 7 zile din momentul recepționării acesteia, dar deși la 28 ianuarie 2014, reclamația a fost recepționată de către pârât, obligația asumată de rambursare a împrumutului nu a fost executată.

A considerat că este în drept de a pretinde încasarea și a dobânzii de întârziere în ordinea prevăzută de art. 585, 619 alin.(2) Cod civil, în mărime de 9 % pentru perioada de 17 mai 2013 - 28 aprilie 2016, ce constituie suma de 59 704 de euro.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 8, 9, 10, 11, 512, 513, 514, 572, 575, 619, 624, 625, 867, 871, 872 Cod civil, art. 5, 6, 7, 85, 94, 166, 167, 174, 175 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul lui Alexandru Zemșman în beneficiul ei a datoriei în sumă de 110 000 de euro, a dobânzii de întârziere pentru perioada 17 mai 2013 - 28 aprilie 2016 în mărime de 59 704 de euro și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost încasată din contul lui Alexandru Zemșman în beneficiul Ninei Iahimovici datoria în mărime de 110 000 de euro și dobânda de întârziere în sumă de 46 148,77 de euro, convertiți în valută națională la data executării hotărârii, precum și cheltuielile de plată a taxei de stat în mărime de 25 000 de lei.

În rest, a fost respinsă acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Alexandru Zemșman și menținută hotărârea din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani.

Prin decizia din 19 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Alexandru Zemșman, casată decizia din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 16 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Alexandru Zemșman, casată hotărârea din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

La 15 august 2020, prin intermediul Oficiului Poștal, Nina Iahimovici, reprezentată de avocatul Petru Răileanu a declarat recurs împotriva deciziei din 16 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi decizii de menținere a hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că toate afirmațiile și argumentele prezentate și invocate de către intimat în sprijinul poziției sale sunt neîntemeiate, irelevante și insuficiente, deoarece nu au la baza sa niciun suport probatoriu și vin în contradicție cu prevederile normelor de drept material și anume, art. 9 alin. (1), 10 alin. (1), 11 alin. (1) lit. g), 14 alin. (1), 190, 512, 514, 572 alin. (2), 575 alin. (1), 602 alin. (1), 867 alin. (1), 869 alin. (1), 871 alin. (1), 872 alin. (1) Cod civil.

Având în vedere prevederile art. 217 și 221 alin. (2) Cod civil, a evidențiat că nulitatea invocată de intimat a actului juridic vizat nu poate fi invocată de instanță din oficiu în lipsa unei contestații corespunzătoare înaintate de către Alexandru Zemșman.

Recipisa scrisă personal de către Alexandru Zemșman la 16 noiembrie 2012 constituie confirmarea încheierii unui act juridic valabil, ce își produce efectele juridice și în temeiul căruia părțile și-au asumat anumite drepturi și obligații juridico-civile, în special obligațiile lui Alexandru Zemșman de a restitui împrumutul în sumă de 110 000 de euro și dobânda de întârziere aferentă în sumă de 46 148,77 de euro.

Astfel, caracterul actului juridic vizat constituie, potrivit art. 196 alin. (3) Cod civil, un act juridic bilateral, ce vizează manifestarea de voință a părților acestuia și confirmă că dânsa a acordat intimatului împrumutul, iar ultimul a primit suma împrumutului acordat în mărime de 110 000 de euro, fapt confirmat prin recipisă olografă întocmită personal de către Alexandru Zemșman.

Așadar, temeiuri pentru invocarea din oficiu de către instanță a vreunei nulități a acesteia nefiind stabilite.

Acest contract de împrumut sub formă de recipisă a fost scris personal de Alexandru Zemșman, nefiind silit de nimeni și care de fapt a recunoscut că a scris personal această recipisă atunci la 16 noiembrie 2012, iar obiecțiile lui se referă numai la faptul că chipurile atunci nu a fost transmisă suma de bani indicată în recipisă.

Reieșind din prevederile art. 199-208 Cod civil, a subliniat că au fost respectate condițiile opozabile contractului, obiecțiile ridicate de intimat privesc lipsa transmiterii sumei de bani ce constituie obiect al contractului de împrumut și încheierea contractului.

Actul juridic menționat nu a fost contestat în modul stabilit de lege de către Alexandru Zemșman, deoarece cererea reconvențională depusă de acesta în cadrul examinării pricinii a fost restituită printr-o încheiere a primei instanțe, necontestată cu recurs, iar o altă cerere de chemare în judecată în procedura civilă contencioasă Alexandru Zemșman împotriva ei nu a depus.

Astfel, toate criticile formulate de intimat cu privire la valabilitatea acestei recipise scrise de el personal ca act juridic sunt neîntemeiate și nu au niciun temei juridic pentru a fi admise, deoarece nu sunt confirmate.

La 30 septembrie 2020, în adresa lui Alexandru Zemșman a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Nina Iahimovici, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f. d. 24 vol. III).

La 17 noiembrie 2020, prin intermediul poștei electronice, Alexandru Zemșman, reprezentat de avocatul Alexei Frunze a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de către Nina Iahimovici, reprezentată de avocatul Petru Răileanu.

Tot, la 17 noiembrie 2020, Alexandru Zemșman a mai depus o referință, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de către Nina Iahimovici, reprezentată de avocatul Petru Răileanu.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 15 august 2020 împotriva deciziei din 16 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care

urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a) și c) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, Nina Iahimovici înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Alexandru Zemșman, a solicitat încasarea din contul lui Alexandru Zemșman în beneficiul ei a datoriei în sumă de 110 000 de euro, a dobânzii de întârziere pentru perioada 17 mai 2013 - 28 aprilie 2016 în mărime de 59 704 de euro și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea parțial, a încasat din contul lui Alexandru Zemșman în beneficiul Ninei Iahimovici datoria în mărime de 110 000 de euro și dobânda de întârziere în sumă de 46 148,77 de euro, convertiți în valută națională la data executării hotărârii, precum și cheltuielile de plată a taxei de stat în mărime de 25 000 de lei, în rest a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de către Alexandru Zamșman, instanța de apel prin decizia din 16 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a admis apelul declarat de Alexandru Zamșman, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea ca neîntemeiată.

La adoptarea unei asemenea soluții, instanța de apel a constatat nulitatea absolută a recipisei, semnată de părți la 16 noiembrie 2012, în temeiul căreia Nina Iahimovici a pretins că i-a transmis lui Alexandru Zemșman mijloace bănești în mărime de 110 000 de euro fără dobândă, pe un termen de 6 luni.

Iar în circumstanțele în care a fost constatată nulitatea recipisei, subsecvent, instanța de apel a ajuns la concluzia că urmează a fi respinsă ca neîntemeiată și cererea de chemare în judecată depusă de Nina Iahimovici cu privire la încasarea din contul lui Alexandru Zemșman a datoriei în sumă de 110 000 de euro și a dobânzii de întârziere pentru perioada 17 mai 2013 - 28 aprilie 2016 în mărime de 59 704 de euro, or în ședința de judecată nu s-a confirmat cu certitudine faptul transmiterii banilor, care fac obiectul recipisei.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat legea și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat, pronunțându-se asupra aspectelor

importante, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii înaintate de către Nina Iahimovici.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține prevederile art. 867 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, potrivit cărora prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Iar potrivit art. 871 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Cu referire la dispozițiile legale menționate, instanța de recurs la caz constată că, potrivit recipisei semnate de către Alexandru Zemșman și Nina Iahimovici la 16 noiembrie 2012, Alexandru Zemșman a împrumutat de la Nina Iahimovici, suma de 110 000 de euro, pe un termen de 6 luni, pe care s-a obligat să o restituie (f. d. 6, 211 vol. I).

Așadar, se va reține că recipisa menționată conține informații despre părțile contractului de împrumut și despre suma concretă a împrumutului, astfel că aceasta confirmă cu certitudine existența contractului de împrumut dintre Nina Iahimovici și Alexandru Zemșman.

Drept urmare, raportând la caz prevederile legale sus citate în coroborare cu dispozițiile art. 572 alin. (1) și (2) Cod civil, în vigoare la acel moment, care statuează că temeiul executării rezidă în existența unei obligații, iar obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, instanța de recurs relevă că, deși la 9 ianuarie 2014, Nina Iahimovici a expediat în adresa lui Alexandru Zemșman, reclamația, recepționată de către ultimul la data de 27 ianuarie 2014, prin care a fost somat despre restituirea împrumutului în sumă de 110000 de euro, în termen de 7 zile, din momentul recepționării reclamației, Alexandru Zemșman, nu și-a onorat obligațiile de restituire a împrumutului acordat de către Nina Iahimovici(f. d. 8-9 vol. I).

Cele constatate mai sus denotă că instanța de apel într-un mod eronat a stabilit că recipisa din 16 noiembrie 2012, cu privire la acordarea de către Nina Iahimovici a împrumutului în sumă de 110 000 de euro lui Alexandru Zemșman, poartă un caracter fictiv și este lovită de nulitate absolută în temeiul art. 221 Cod civil, în vigoare la acel moment.

Astfel, se va nota că conform art. 221 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este nul.

Din conținutul dispoziției menționate rezultă cert că, actele juridice fictive au menirea să creeze o aparență juridică pentru terți și implică o neconcordanță intenționată între voința reală și voința declarată, care are ca scop amăgirea terților. Astfel, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este lovit de nulitate absolută, deoarece în cazul acestui act lipsește unul din elementele definiției ale actului juridic consfințit în art. 195 – intenția de a da naștere, modica, sau stinge drepturi și obligații civile. Manifestarea de voință în

cazul actului juridic fictiv este falsă și are ca scop inducerea în eroare a altor persoane, creând aparența existenței actului juridic în realitate.

Ca urmare, în sensul art. 221 Cod civil, este necesar de a fi făcută dovada faptului că actul juridic și anume recipisa din 16 noiembrie 2012, a fost încheiată fără intenția de a produce efecte juridice, la caz, însă, nefiind stabilite circumstanțe incontestabile și probe pertinente în acest sens.

Or, fundamentându-și soluția adoptată în temeiul ordonanței procurorului în Procuratura mun. Chișinău oficiul Centru din 31 august 2018, prin care Alexandru Zemșman a fost scos de sub urmărirea penală pe motivul lipsei în acțiunile acestuia a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, potrivit căreia din declarațiile părții vătămate, a învinuitului Alexandru Zemșman și a martorului Lasrich Detlef, a fost constatat că recipisa din anul 2012 semnată de Alexandru Zemșman poartă caracter fictiv, deoarece banii au fost transmiși acestuia anterior perfectării ei, instanța de apel a trecut cu vederea că tot prin aceeași ordonanță a procurorului în Procuratura mun. Chișinău oficiul Centru din 31 august 2018, a fost confirmat faptul perfectării de către Alexandru Zemșman a recipisei din anul 2012 privind împrumutul de la Nina Iahimovici a sumei de 110 000 de euro pentru banii transmiși anterior (f. d. 224 vol. I).

De altfel, instanța de apel a trecut cu vederea că ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău oficiul Centru din 31 august 2018, în partea constatării caracterului fictiv al recipisei din anul 2012, este contradictorie și prin faptul că pe de o parte se indică la caracterul fictiv al recipisei din anul 2012, pe de altă parte procurorul în Procuratura mun. Chișinău oficiul Centru constată că recipisă din anul 2012 garantează un alt împrumut.

Mai mult decât atât, instanța de recurs consideră important de menționat că o ordonanță a procurorului adoptată în cadrul urmăririi penale, nu poate fi pusă la baza unui proces civil cu privire la nulitatea contractului de împrumut prin prisma normelor Codului civil, care se examinează și se constată de instanța de judecată în ordine civilă.

Astfel fiind, având în vedere că instanțelor judecătorești, care judecă prezenta cauză civilă cu privire la încasarea împrumutului acordat în baza recipisei din 16 noiembrie 2012, nu au fost prezentate probe pertinente și concludente care ar demonstra faptul lipsei elementelor definiției ale actului juridic și anume intenția de a da naștere, modica, sau stinge drepturi și obligații civile, se adeverește caracterul legal al recipisei din 16 noiembrie 2012 prin care Alexandru Zemșman a luat cu împrumut de la Nina Iahimovici suma de 110 000 de euro.

Distinct de aceste constatări, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că instanța de apel cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material referitoare la nulitatea actului juridic fictiv, a pronunțat în speță o soluție neîntemeiată, prin respingerea cererii de chemare în judecată a Ninei Iahimovici împotriva lui Alexandru Zemșman cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, fapt ce dictează casarea deciziei instanței de apel.

Sintetizând cele reliefate supra, instanța de recurs atestă ca întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la temeinicia cerinței Ninei Iahimovici împotriva

lui Alexandru Zemșman cu privire la încasarea datoriei, în mărime de 110 000 de euro.

În acest aspect, prima instanță just a respins argumentul lui Alexandru Zemșman susținut la examinarea cauzei în fond, precum că datoria în mărimea pretinsă în speță a fost restituită pe parcursul anilor 2010-2011 din contul SA „Cema”.

Or, înscrisurile anexate de către Alexandru Zemșman la materialele dosarului în acest sens, nu pot fi luate în considerație, deoarece acestea indică la raporturile dintre Nina Iahimovici și SA „Cema” și nicidecum la raporturile instituite prin recipisa din 16 noiembrie 2012 între Nina Iahimovici și el, Alexandru Zemșman.

Sub un alt aspect, instanța de recurs relevă prevederile art. 872 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, potrivit cărora în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobânda în mărimea prevăzută la art. 619 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Iar art. 619 alin. (1) și (2) Cod civil, în vigoare la acel moment, prevede că obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Prin prisma acestor prevederi legale, instanța de recurs constată dreptul Ninei Iahimovici la încasarea de la Alexandru Zemșman a dobânzii de întârziere, pentru perioada solicitată 17 mai 2013 – 28 aprilie 2016.

Totodată, având în vedere că Nina Iahimovici nu a contestat cuantumul dobânzii de întârziere, în sumă de 46 148,77 de euro, încasată de prima instanță prin aplicarea coeficientului de 5%, instanța de recurs va menține hotărârea primei instanțe și în partea dată.

În conformitate cu dispozițiile art. 94 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Având în vedere dispoziția legală citată, prima instanță just a încasat din contul lui Alexandru Zemșman în beneficiul Ninei Iahimovici, suma de 25000 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată sub formă de taxă de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată, fapt confirmat prin ordinul de încasare a numerarului nr. HTEU-I000 din 4 mai 2016 și ordinul de încasare a numerarului nr. 24021807 din 15 septembrie 2018 (f. d. 3, 215 vol. I).

Pentru motivele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Nina Iahimovici, reprezentată de avocatul Petru Răileanu.

Se casează integral decizia din 16 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Ninei Iahimovici împotriva lui Alexandru Zemșman cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătoria

Tamara Chișca-Doneva

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Boico

Ala Cobăneanu